

REMISSVAR

2023-12-08

Dnr: BO 2023-0232

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sl@regeringskansliet.se

Effektiv och behovsbaserad digital vård Ds 2023:27

(dnr S2023/02604)

Inledning

Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Barnombudsmannen avgränsar sitt yttrande till övergripande synpunkter. Barnombudsmannens synpunkter utgör inte något tillstrykande eller avstyrkande av förslagen i promemorian utan problematiserar ytterligare kring de överväganden som bör göras innan förslagen kan genomföras.

Övergripande synpunkter

Barn och unga är en stor patientgrupp. Förslagen i promemorian om digital primärvård med syfte att tillgodose patienters behov av en god och nära vård berör således barn direkt. Barn omnämns dock i begränsad omfattning i promemorian. I kapitel 9 nämns barn som en särskilt utsatt grupp och av förslagen går att läsa att stöd bör ges för implementering av digitala verktyg vid möte av patienter, där barn som far illa nämns som ett exempel (s. 149).

Barnkonventionen omnämns inte alls i promemorian. I övrigt saknas en tydlig beskrivning av konsekvenser för barn och även en bedömning av hur de valda förslagen förhåller sig till de olika rättigheterna i barnkonventionen, liksom vad som i olika hänseenden bedöms vara barnets bästa. Regeringen har i propositionen till inkorporering av barnkonventionen¹ lyft fram vikten av att förarbeten präglas av ett barnrättsperspektiv och innehåller resonemang och motiveringar med kopplingar till artiklarna i barnkonventionen. FN:s barnrättskommitté har genom sin senaste rekommendation till Sverige uppmanat att barnkonsekvensanalyser ska ingå som integrerad del av utredningar som föregår ny lagstiftning och att principen om barnets bästa konsekvent tillämpas i lagstiftningsrelaterade förfaranden.² Barnombudsmannen beklagar att den barnrättsliga analysen, inklusive prövningar av barnets bästa, inte är mer utvecklade i promemorian, och framhåller att denna fråga är viktig att ta hand om i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Det saknas vidare uppgifter om på vilket sätt utredaren har tagit del av barns åsikter och beaktat dessa vid bedömningarna, eller varför man inte funnit skäl att ta del av barns åsikter. Att barn och unga får komma till tals i alla frågor som rör

¹ Proposition 2017/18:186, Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter, s. 74,94-95.

² CRC/C/SWE/CO/6-7 p. 6(b) och 18(a).

dem är en av grundprinciperna i barnkonventionen (se artikel 12) och är starkt sammankopplad till principen om barnets bästa (artikel 3). Att förstå barnets uppfattningar, behov och önskemål som en del av beslutsunderlaget är ofta en förutsättning för att kunna bedöma och beakta barnets bästa.

Barns åsikter kan inhämtas på olika sätt, inte bara genom direkta samtal med barn utan även genom att exempelvis ta del av forskning eller liknande där barns åsikter framgår. Artikel 12 gäller också i författningsarbete och det är viktigt att hänsynstagandet till konventionens olika delar kommer till uttryck i förarbeten.

Utifrån artikel 2 i barnkonventionen är det i detta sammanhang viktigt att i överväganden göra bedömningar utifrån hänsyn till olika grupper av barns behov, då barn kan påverkas på olika sätt av ett förslag. I konsekvensanalysen från ett jämlikhetsperspektiv framhålls att tillgänglig digital vård kan innebära att fler män vågar söka vård (s. 204). Utredningen analyserar däremot inte vad det kan innebära för olika grupper av barn.

Det är viktigt att förslag där barn omfattas till denna mån föregås av noggranna överväganden när det gäller konsekvenser för barn för att säkerställa att förslagen är väl avvägda utifrån ett barnrättsperspektiv. Barn har särskilda rättigheter och befinner sig på grund just av att de är barn generellt sett i en särskilt utsatt position.

Föredragande i ärendet har varit utredaren Sophie Gestranus. I den slutgiltiga handläggningen har även utredaren Janna Kokko och biträdande avdelningschef Tove Björnheden deltagit.

Elisabeth Dahlin
Barnombudsman